

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота

магістра

з теми: «**ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО
ЧИТАННЯ**»

Виконала: студентка 2 курсу магістратури
PO1-M21z групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Кравчук Олена Миколаївна

Керівник: **Мєлєкєсцева Н. В.**,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
теорії та методик початкової освіти

Рецензент: **Федорчук В. В.**,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та
управління навчальним закладом

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	8
1.1 Сутність поняття «творча особистість» у психолого-педагогічній літературі.....	8
1.2 Феномен дитячої творчості. Роль природніх здібностей для творчого розвитку особистості.....	14
1.3 Педагогічні умови й чинники розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	17
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ.....	22
2.1 Творчий розвиток особистості молодшого школяра на уроках літературного читання: аналіз нормативних освітніх документів і підручників «Літературне читання».....	22
2.2 Організація творчої діяльності на уроках літературного читання.....	32
2.3 Малі жанрові форми як засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	36
2.4 Організація, зміст і перевірка ефективності експериментального дослідження.....	40
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63

ВСТУП

Сучасний стан суспільного розвитку, динамічні зміни в усіх сферах людської діяльності зумовлюють зростаючу потребу суспільства у формуванні творчої особистості з високим рівнем інтелектуального розвитку, креативних можливостей, здатної до створення та засвоєння інновацій у будь-якій галузі.

Вирішення цього важливого завдання покладено насамперед на систему освіти, що потребує принципово нових підходів до навчання, виховання та підготовки до самостійного життя підростаючого покоління, постійного оновлення форм і методів навчання з метою більш ефективного впливу їх на розвиток творчої особистості.

Відтак стратегія реформування сучасної системи освіти полягає в тому, щоб дати можливість усім учням виявити свої здібності і свій творчий потенціал. З огляду на це актуалізується проблема формування й розвитку творчої особистості, яка вміє критично й нестандартно мислити, гнучко й самостійно використовувати набуті знання та компетентності в різноманітних життєвих ситуаціях.

Основні напрямки реформування системи освіти представлено в нормативно-правових документах: Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Національній Доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції Нової української школи (2016), «Державному стандарті початкової загальної освіти» (2018 р.), Законі України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) та інших, які спрямовано на виховання всебічно розвиненої, активної, творчої та самостійної особистості.

Так, у «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» наголошено, що система освіти має забезпечувати підтримку обдарованих дітей і молоді, розвиток у них творчих здібностей, формування навичок самоосвіти і самореалізації особистості [44]. Це зумовлює той факт, що

реформування системи освіти, розбудова Нової української школи стають важелями, які спрямовані на виявлення, підтримку та розвиток творчої особистості. Нова українська школа покликана не просто навчити дітей рахувати, читати, писати, а навчити їх мислити та творчо реалізовувати всі отримані знання в реальне життя.

У «Концепції Нової української школи» [45] зазначено, що майбутнє держави пов'язано з молодими людьми, які конкурентоспроможні в будь-якій галузі знань, здатні адекватно сприймати інноваційні процеси, генерувати власні ідеї, активно й незалежно мислити, творчо вирішувати різні життєві ситуації.

Молодший шкільний вік – це найбільш сприятливий період для розкриття й прискореного розвитку творчих здібностей особистості, це найбільш відповідальний етап дитинства, коли дитина хоче вчитися, вчиться вчитися і вірить у свої сили.

Аналіз науково-методичної та психологічної літератури дає можливість констатувати, що на сьогодні накопичений певний досвід у формуванні творчої особистості здобувача початкової освіти. Зазначену проблему досліджували В. Андрєєва, Ю. Бабанський, І. Біла, О. Вашуленко, Н. Гавриш, Г. Костюк, О. Митник, В. Моляко, К. Пономарьова, Г. Підлужна, О. Савченко й інші науковці. Проте питання організації творчої діяльності на уроках літературного читання залишається недостатньо вивченим, адже саме ці уроки, на наш погляд, мають потужний потенціал для розвитку творчої особистості учня. Однак практика свідчить, що реалізація розвитку творчої діяльності учнів на основі прочитаного часто викликає труднощі в учителів, особливо початківців, що й зумовлює **актуальність** наукового дослідження.

Мета дипломної роботи – висвітлити особливості формування творчої особистості здобувача початкової освіти на уроках літературного читання в сучасних умовах навчання.

Для досягнення окресленої мети необхідно розв'язати такі **завдання**:

- 1) здійснити аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з проблеми дослідження;
- 2) розкрити сутність поняття «творча особистість», специфіку розвитку творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку;
- 3) проаналізувати чинні документи й підручники з літературного читання в аспекті досліджуваної проблеми;
- 4) розробити й експериментально перевірити систему роботи з формування творчої особистості учня початкових класів на уроках літературного читання.

Об'єктом дослідження є процес формування творчої особистості здобувача початкової освіти, а його **предметом** – організація творчої діяльності у процесі роботи з художніми творами для дітей з метою формування творчої особистості молодшого школяра.

Гіпотеза дослідження. Процес формування творчої особистості учня початкових класів на уроках літературного читання буде ефективним за таких педагогічних умов: 1) урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей молодшого шкільного віку; 2) залучення молодших школярів до творчої навчальної діяльності; 3) органічне включення творчих завдань у структуру уроку літературного читання; 4) використання засобів театральної-ігрової діяльності на уроках літературного читання.

У процесі написання дипломної роботи були використані такі **методи наукового дослідження**: аналіз психологічної, методичної та педагогічної літератури, нормативних документів, педагогічний експеримент, вивчення передового педагогічного досвіду, спостереження за освітнім процесом

Організація дослідження. Експериментальне дослідження здійснювалося на базі комунальних закладів «Миколаївська гімназія імені Василя Земляка» та «Самгородоцький ліцей» Самгородоцької сільської ради Хмельницького району Вінницької області.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у поглибленому дослідженні формування творчої особистості дитини

молодшого шкільного віку на уроках літературного читання.

Практичне значення дипломної роботи: матеріали дослідження можуть бути використані вчителями в освітньому процесі початкової школи, а також студентами спеціальності 013 Початкова освіта під час педагогічної практики й написання наукових робіт.

Апробація роботи. Основні положення й результати дослідження апробовано під час участі в міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, студентських конференціях, обговорено на заняттях наукової проблемної групи «Актуальні проблеми методики викладання української та іноземної мови в початкових класах» та на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2021-2022, 2022-2023 н. р.).

Публікації. З теми дослідження опубліковано статтю: Кравчук О. Розвиток творчих здібностей молодшого школяра на уроках літературного читання // Збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ; педагогічний факультет ; [відпов. секр. Н.В. Бахмат]. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2022. Вип. XVIII. С. 128-130.

Структура та зміст роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи – 69 сторінок.

Зміст роботи. У вступі обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, визначено її мету, завдання, об'єкт та предмет, методи наукового дослідження, гіпотезу, новизну, теоретичне й практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретичні основи формування творчої особистості здобувача початкової освіти» розкрито зміст ключових понять дослідження, схарактеризовано особливості дитячої творчості, визначено роль природніх здібностей для творчого розвитку особистості, висвітлено

педагогічні умови й чинники розвитку творчих здібностей молодших школярів.

У другому розділі «Методичні аспекти формування творчої особистості учнів початкових класів на уроках літературного читання» здійснено аналітичний огляд вимог Державного стандарту початкової освіти, типових освітніх програм і підручників із літературного читання в контексті досліджуваної проблеми, описано методика формування творчої особистості учня початкових класів та особливості організації творчої діяльності на уроках літературного читання, запропоновано творчі завдання з використанням театральної-ігрової діяльності на уроках літературного читання, обґрунтовано результати експериментального дослідження.

У висновках представлено підсумки теоретичного й емпіричного дослідження.

ВИСНОВКИ

На основі аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури, проведеної нами експериментально-дослідної перевірки ефективності формування творчої особистості учнів 4 класів на уроках літературного читання зроблено такі висновки:

1. Формування творчої особистості молодшого школяра в умовах сьогодення є соціальною необхідністю, оскільки одним із показників успішності реформування системи освіти в Україні є формування творчої особистості учня. Розвиток творчих можливостей важливий на всіх етапах шкільного навчання, але особливе значення творчий розвиток має в молодшому шкільному віці. Саме тому творчий потенціал молодшого шкільного віку перебуває під активним впливом спеціальної цілеспрямованої організації навчальної діяльності.

2. Аналіз психолого-педагогічної літератури дав змогу одержати категоріальні рубезі для опрацювання педагогічного визначення «творча особистість». З'ясовано, що кожна особистість тією чи іншою мірою є творчою, якщо для неї характерні завзятість, наполегливість, сприйняття нових ідей, здатність знаходити і порушувати проблеми, критичність, сміливість, терплячість, яка прагне самовиразитись у предметно-перетворюючій діяльності, яка матеріалізує свої ідеї, використовуючи цікаві способи, прийоми. Залежить результативність творчої думки не тільки від свідомості, але й від неусвідомлених ідей, імпульсивних здогадок, які виконують функцію поштовху щодо цінних асоціацій. Творчі моменти полягають у сутнісному переході від однієї системи (суб'єктивної) в іншу (матеріальну) за умови їхнього взаємного активного опору.

3. Під час написання дипломної роботи було здійснено експериментальне дослідження, яке передбачало три етапи. Під час констатувального етапу дослідження, як в експериментальному, так і в контрольному класах, ми засвідчили невисокий рівень сформованості

творчих здібностей учнів: з високим рівнем сформованості творчих здібностей молодших школярів 4 класу виявлено 28-33% учнів, на середньому рівні творчість сформована у 56% учнів, із низьким рівнем сформованості творчої особистості виявлено 11-16% учнів. Діагностика показала, що значна частина дітей класу потребує додаткової роботи вчителя з розвитку у них творчих здібностей. Особливої уваги потребують діти з початковим (низьким) рівнем сформованості.

4. У ході формувального експерименту нами були впроваджені завдання із використанням театральної діяльності, які були спрямовані на розвиток творчих здібностей і формування творчої особистості учнів 4 класу. Використовуючи театральну діяльність, учні почали більш творчо підходити до аналізу вчинків героїв, давати якісну характеристику дійовим особам творів, співвідносити показані у творах події і ситуації, робити висновки, обґрунтовувати і відстоювати свою думку, давати оцінні судження, що свідчить про підвищення рівня розвитку творчих здібностей учнів.

5. На контрольному етапі нашого дослідження було проведено повторну діагностику, результати якої продемонстрували ефективність використання запропонованих нами творчих завдань із використанням театральної діяльності на уроках літературного читання, спрямованих на розвиток творчої особистості учнів 4 класу.

6. Досліджено й обґрунтовано педагогічні умови формування творчої особистості молодшого школяра на уроках літературного читання: урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей молодшого шкільного віку; залучення молодших школярів до творчої навчальної діяльності; органічне включення творчих завдань у структуру уроку літературного читання; використання засобів театральної діяльності на уроках літературного читання.

Отже, висунуту нами гіпотезу підтверджено, завдання дослідження виконано, мети досягнуто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анджейчак А. О. Психолого-педагогічні умови формування творчої особистості дитини в освітньо-виховних закладах // Обдарована дитина. 2014. № 5. С. 8-11.
2. Антонець М. Я. Проблеми розвитку творчої особистості вчителя у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського // Початкова школа. 2013. № 9. С. 4-6.
3. Антонова О. Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки // Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 14-41.
4. Банько Н. В. Розвиток творчого мислення молодших школярів // Педагогічна скарбниця. 2013. № 2. С. 4-7.
5. Барко В. Психолого-педагогічна діагностика творчого потенціалу особистості учня в навально-виховному процесі. Київ, 2000. 85 с.
6. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ : Фенікс, 2014. 136 с.
7. Бублій О. А. Розвиток творчих здібностей учнів // Нива знань. 2005. № 3. С. 30-32.
8. Будій Н. Д. Психолого-педагогічна підтримка креативності учнів на уроках української мови у ході виконання творчих завдань // Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 1(20). С. 46-49.
9. Вашуленко О. Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/717392/2/%D0%92%D0%B0%D1%88%D1%83%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> (дата звернення: 14.05.2022).
10. Винокурова М. О. Найкращі тексти в розвитку творчих здібностей: книжка для дітей, вчителів та батьків. Київ : АССА, 2015. 368 с.

11. Волобуєва Т. Б. Розвиток творчої компетентності школярів. Харків : Друк, 2015. 110 с.
12. Волощук І. Л. Науково-педагогічні основи формування творчої особистості. Київ : Педагогічна думка, 2013. 160 с.
13. Габеркорн І. Готовність майбутніх вчителів до розвитку творчих здібностей молодших школярів // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2012. № 43 (1). С. 19-26.
14. Габеркон І. І. Дидактична модель системи підготовки майбутніх учителів початкових класів до розвитку творчих здібностей молодших школярів. URL: http://www.ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_65/59.pdf. (дата звернення: 23.05.2022).
15. Галендей Г. Роздуми про шляхи розвитку творчих здібностей і обдарованості учнів // Початкова освіта. 2001. №15. С.6-9.
16. Гнатюк О. В. Розвиток творчих здібностей здобувачів початкової освіти в сучасних умовах навчання: психологічний аспект // Психологічні проблеми творчості: матеріали XXII Міжнародної науковопрактичної конференції, 23 липня 2022 року / за ред. В. О. Моляко. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. С. 47-57.
17. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
18. Данько Н. Розвиток творчих здібностей молодших школярів // Початкова школа. 2013. № 4. С. 1-2.
19. Данько Н. П. Умови творчого розвитку молодших школярів // Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія : Педагогічні та історичні науки. 2012. Вип. 102. С. 62-69.
20. Державний стандарт початкової освіти // Учитель початкової школи. 2018. № 4 (вкладка). С. 1-16.
21. Іванова О. Розвиток творчих здібностей молодших школярів // Початкова освіта. 2014. №5. С. 42-44.

22. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
23. Ковальова В. І. Формування творчих та пізнавальних здібностей учнів з використання технології розвитку критичного мислення (компетентісно орієнтована освіта) // Початкове навчання та виховання. 2009. № 16-18. С. 12-16.
24. Колкатіна Н. М. Розвиток творчих здібностей // Початкове навчання та виховання. 2009. №19-21. С. 34-43.
25. Котик Т. М. Методика літературної освіти молодших школярів : опорні конспекти лекцій для студентів заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта». Івано-Франківськ, 2014. 73 с.
26. Кравчук О. Розвиток творчих здібностей молодшого школяра на уроках літературного читання // Збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ; педагогічний факультет ; [відпов. секр. Н.В. Бахмат]. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2022. Вип. XVIII. С. 128-130.
27. Кубасова О. В. Розвиток театральних здібностей на уроках // Сучасний урок. 2011. № 9. С. 28-32.
28. Кубасова О. В. Розвиток, що відтворює уяву під час уроків читання // Початкова школа. 2015. № 9. С. 14-16.
29. Кульчицька О. І. Пізнаємо здібності: посібник. Київ : Кобза, 2003. С. 48-50.
30. Кульчицька О. І. Творчі здібності та особливості їх прояву в дитячому віці // Обдарована дитина. 2000. №1. С. 27-32.
31. Лапшина І. М., Родюк Н. Ю. Технології творчого розвитку молодших школярів на уроках галузі «Мови та літератури» // Інформаційне видання для здобувачів ступеня вищої освіти магістра. Вінниця : ВДПУ, 2018. 60 с.

32. Лук О. Н. Психологія творчості. Київ : Наука, 2016. 375 с.
33. Лук'янчук М. В. Структура творчих здібностей молодших школярів: психолого-педагогічний аспект // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць. 2018. Вип. 54. С. 174-179.
34. Лук'янчук М. В. Теоретичні основи розвитку творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку // Актуальні проблеми соціальної педагогіки, початкової та дошкільної освіти: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції науковців, аспірантів та студентів (14 травня 2015 року). Луцьк, 2016. С. 238-242.
35. Лук'янчук М. Розвиток творчих здібностей молодших школярів: психолого-педагогічний контекст // Педагогічний часопис Волині. 2016. №2(3). С. 82-87.
36. Львів М. Р. Розвиток творчої діяльності учнів на уроках літературного читання. Київ : Академія, 2014. 183 с.
37. Майстер В. Розвиток творчих здібностей учнів // Початкова освіта. 2011. № 43. С. 5-8.
38. Максимович О. Р. Педагогічні умови для розвитку творчих здібностей // Початкова освіта. 2011. №28. С. 14-16.
39. Малихіна О. Е. Особливості творчого розвитку дітей молодшого шкільного віку // Початкова школа. 2015. №7. С. 51-54.
40. Мамчук Л. П., Ямницький В. М. Творчість та творчі здібності особистості у сучасній психології // Психологія: реальність і перспективи: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. 2014. Вип. 3. С. 96-100.
41. Мартинюк Л. Становлення творчої особистості молодшого школяра // Початкова школа. 2002. №10. С. 2-4.
42. Міщиха Л. П. Психологія творчості: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. 448 с.

43. Моляко В. О. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень. Житомир : Видавництво ПП «Рута», 2007. 319 с.
44. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Київ: Шкільний світ, 2001. 16 с.
45. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 20.10.2021).
46. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
47. Никитіна А. В. Розвиток творчих здібностей учнів // Початкова школа. 2013. № 10. С. 34-37.
48. Підлужна Г. В. розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/11477/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%BD%D0%B0.pdf> (дата звернення: 20.10.2021).
49. Пруняк В. В., Морозевич О. А. Розвиток творчих літературних здібностей учнів 3 класу: методичний посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2015. 70 с.
50. Рибалка В. В. Словник із психології та педагогіки обдарованості і таланту особистості: термінологічний словник. Київ, Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 424 с.
51. Рибальченко І. Вчимося працювати на уроці творчо // Початкова освіта. 2016. № 9. С. 11-13.
52. Рижкова В. С. Театралізовані ігри. Київ : Основа. 121 с.
53. Романюк С. Лінгводидактичні основи розвитку творчого мовлення молодших школярів // Гірська школа Українських Карпат. 2016. № 14. С. 109-113.
54. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах: посібник для вчителя. Київ : Освіта, 2007. 334 с.

55. Савченко О. Я. Розвивай свої здібності: навчальний посібник для молодших школярів. Київ : Освіта, 2015. 241 с.
56. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах: посіб. для вчителя. 2-е вид., допов. Київ : Магістр, 1997. 256 с.
57. Сенько Ю. М. Особливості розвитку творчих здібностей молодших школярів // Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи. Матеріали II-ї Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Ніжин, 17 жовтня 2019 р. / за заг. ред. Є. І. Коваленко, упоряд. Т. В. Гордієнко. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. С. 208-210.
58. Сисоєва С. О. Творчий розвиток учнів у контексті особистісно орієнтованого навчання // Гуманітарні науки. 2001. № 1. С. 110-118.
59. Скакуліна Н. П. Творчість та фантазія. Київ : Генеза, 2014. 143 с.
60. Сорокіна О. М. Методи та прийоми стимулювання творчої активності учнів // Психолог. 2016. № 5. С. 13-19.
61. Станіславська Г. П. Розвиток творчих здібностей школярів : навчальна книга. Тернопіль : Богдан, 2007. 64 с.
62. Сторожук Ю. В. Розвиток творчих здібностей учнів початкових класів засобами театрального мистецтва // Мистецтво та освіта. 2017. № 2. С. 5-9.
63. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf> (дата звернення: 21.06.2022).
64. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyyan.pdf> (дата звернення: 21.06.2022).
65. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. URL: [https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf)

[20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf) (дата звернення: 21.06.2022).

66. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf> (дата звернення: 21.06.2022).

67. Українська мова та читання : підруч. для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 2 / О. В. Вашуленко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 144 с.

68. Українська мова та читання : підруч. для 2 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах) : Частина 2 : Читання / Наталія Богданець-Білокаленко. Київ : Грамота, 2019. 144 с.

69. Українська мова та читання : підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). (Частина 1) / В. І. Наумчук, М. М. Наумчук, Н. Я. Коник. Тернопіль : Астон, 2019. 144 с.

70. Українська мова та читання : підручник для 2 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 2 // О. Я. Савченко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 144 с.

71. Українська мова та читання : підруч. для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 2 / О. В. Вашуленко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.

72. Українська мова та читання : підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах) : Частина 2 : Читання / Наталія Богданець-Білокаленко, Юлія Шумейко. Київ : Грамота, 2020. 160 с.

73. Українська мова та читання : підручник для 3 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 2 // О. Я. Савченко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. 160 с.

74. Українська мова та читання : підручник для 4 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 2 // О. Я. Савченко, І. В. Красуцька. Київ : УОВЦ «Оріон», 2021. 160 с.

75. Чорна Л. Г. Психологічне забезпечення розвитку творчих здібностей учнів // Обдарована дитина. 2001. №5. С. 42-48.

76. Шпак В., Нінова Т. Управління дослідницькою діяльністю учнів Нової української школи як основа формування креативного мислення // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки. № 1(28). Частина 2. 2022. С. 230-250.

77. Явоненко М. В. Методика підготовки школярів до літературно-творчої діяльності // Початкова школа. 2005. № 5. С. 15-18.

78. Яковлева О. Л. Розвиток творчого потенціалу особистості молодшого школяра. Київ : АССА, 2015. 291 с.

79. Янц Н. Д. Формування творчої активності молодших школярів засобами проблемного навчання // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Зб. наук. пр. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2006. Вип. 25. С. 158-161.

80. Яструб С. В. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках читання шляхом впровадження інноваційних та здоров'язберігаючих освітніх технологій // Початкова школа. 2014. № 4. С. 18-20.